

Farelcollege

lyceum mavo vmbo

samen
betrokken



Dyslexieprotocol

Versie: september 2020

1. Inhoudsopgave

1. Inhoudsopgave	2
2. Inleiding	3
3. Dyslexie	3
3.1. Wat is dyslexie?.....	3
3.2. Oorzaken van dyslexie	4
3.3. Wat zijn de belemmeringen voor dyslectici?	4
3.3.1. Automatiseringsproblemen	4
3.3.2. Moderne vreemde talen	5
3.3.3. Verbale vaardigheden	5
3.3.4. Exacte vakken.....	5
3.3.5. Zaakvakken.....	5
4. Wat doet de school?	6
4.1. Signalering	6
4.1.1. Signalering (klas 1).....	6
4.1.2. Signalering (Klas 2 of hoger).....	6
4.2. Dyslexieverklaring.....	6
4.3. Dyslexiepas.....	6
4.4. Begeleiding	7
4.4.1. De zorgcoördinator	7
4.4.2. De dyslexiecoach.....	7
4.4.3. De mentor	8
4.4.4. De docent	8
4.4.5. Het openleercentrum	9
4.5. Inzet van (ICT-)hulpmiddelen op het Farelcollege.....	9
4.5.1. LEX, readingpen.	9
4.5.2. ClaroSpeak.	9
4.5.3. Laptop.....	10
4.5.4. Kurzweil	10
4.5.5. Faciliteiten.....	11
4.5.6. Afspraken tijdens schoolexamen en centraal examen	12
5. Leerlingen en ouders.....	12
5.1. Wat kan de leerling zelf doen?	12
5.2. Wat kunnen de ouders doen?	13

2. Inleiding

Het Farelcollege heeft een beleid voor leerlingen met dyslexie. Dit beleid richt zich op herkenning van dyslexie en erkenning van de problemen waar dyslectische leerlingen mee te maken krijgen. Het Farelcollege begeleidt leerlingen met dyslexie. Het doel daarbij is om de leerlingen een diploma te laten halen, dat zoveel mogelijk past bij hun intelligentieniveau.

Dit protocol beschrijft de wijze waarop we binnen het Farelcollege omgaan met leerlingen met dyslexie. Hierbij wordt zowel ingegaan op wat leerlingen en ouders van het Farelcollege mogen verwachten, maar ook wat het Farelcollege van de leerlingen en ouders verwacht. Het beleid op gebied van dyslexie is volop in ontwikkeling. Dit protocol moet dan ook gezien worden als een 'groeidocument', dat als gevolg van nieuwe ontwikkelingen, ervaringen of inzichten aangepast kan worden.

3. Dyslexie

In dit hoofdstuk zullen we kort ingaan op dyslexie, de oorzaken ervan en de problemen waar dyslectici tegenaan lopen.

3.1. Wat is dyslexie?

Er worden in Nederland momenteel twee definities van dyslexie gehanteerd. De definitie van de Stichting Dyslexie Nederland (SDN 2008) en de definitie uit het Protocol Dyslexie Diagnostiek en Behandeling (Blomert 2006) (dit is het protocol voor de gezondheidszorg in het kader van de vergoedingsregeling dyslexie voor het basisonderwijs).

Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en/of vlot toepassen van het lezen en/of spellen op woordniveau. (SDN 2008)

Dyslexie is een specifieke lees- en spellingstoornis met een neurobiologische basis, die wordt veroorzaakt door cognitieve verwerkingsstoornissen op het raakvlak van fonologische en orthografische taalverwerking. Deze specifieke taalverwerkingsproblemen wijken proportioneel af van het overige cognitieve, en m.n. taalverwerkingsprofiel en leiden tot een ernstig probleem met het lezen en spellen van woorden ondanks regelmatig onderwijs. Dit specifieke lees- en spellingprobleem beperkt in ernstige mate een normale educatieve ontwikkeling, die op grond van de overige cognitieve vaardigheden geïndiceerd zou zijn. (Blomert 2006)

Dit betekent, dat het bij dyslexie gaat om een ernstige lees- en/of spellingsachterstand die hardnekkig is, ondanks RT en voldoende gelegenheid tot leren.

3.2. Oorzaken van dyslexie

De precieze oorzaak van dyslexie is wetenschappelijk nog niet aangetoond, maar over een aantal verklaringen bestaat een brede consensus. De belangrijkste zijn: problemen in de fonologische verwerking en de oproepbaarheid van taalkennis. En dan hebben we het dus over bepaalde hersengebieden. Dyslectici hebben moeite om letters (visuele code) snel om te zetten in klanken (auditieve code) en andersom. De oorzaak van deze problemen ligt vooral aan de kant van de auditieve code. Dyslectici hebben meestal minder talent voor de snelle verwerking daarvan.

3.3. Wat zijn de belemmeringen voor dyslectici?

3.3.1. Automatiseringsproblemen

Deze uiten zich onder andere in de volgende situaties of bij de volgende vaardigheden:

- Traag en niet accuraat lezen; ook bekende woorden worden niet altijd vlot en goed gelezen en er worden woorden weggelaten en/of toegevoegd.
- Omdat het technisch lezen te veel aandacht vraagt, is er soms te weinig aandachtscapaciteit over voor tekstbegrip.
- Omdat lezen zoveel tijd en inspanning vergt, leveren vooral lange teksten problemen op.
- Bij het spellen veel spelfouten, zowel in complexe als alledaagse, eenvoudige woorden.
- Moeite met luisteroefeningen vanwege gebrek aan tijd, omdat het lezen van de vraag en opschrijven van het antwoord meer tijd kost dan de gegeven tijd.
- Het onthouden van losse op zichzelf staande gegevens (jaartallen, plaatsnamen, muziknoten); dyslectische leerlingen hebben grote moeite met het onthouden van losse gegevens i.v.m. het talige fonologische tekort zoals: rijtjes, woordjes, topografie, formules. Als ze de informatie niet krijgen aangeboden in samenhang met de gegevens, dan zullen ze grote moeite hebben om deze informatie te onthouden.
- Begrippen en formules bij exacte vakken.
- Informatieverwerving.
- Twee dingen tegelijk doen, bijvoorbeeld schrijven en luisteren.

3.3.2. *Moderne vreemde talen*

Bij het leren van vreemde talen beginnen de problemen die voor een groot deel overwonnen waren bij het lezen van het Nederlands weer opnieuw. De leerling valt terug op spellend lezen wat niet ten goede komt aan het begrip van de tekst. Bij Engels geven vooral de uitspraak en schrijfwijze van Engelse woorden problemen, omdat deze zeer onregelmatig zijn. Frans en Duits geven problemen vanwege de vele nieuwe klanktekenkoppelingen. Evenals bij de moedertaal zien we dat leerlingen bij vreemde talen:

- moeite hebben met het uiteen rafelen van woorden en samenvoegen van klanken of klankgroepen;
- moeilijk verschillen kunnen horen tussen de klanken in de woorden;
- problemen kunnen hebben met de uitspraak of woorden verhaspelen. De uitspraak is vaak matig, want dyslectische leerlingen proberen door een fonetische uitspraak vat te krijgen op de schrijfwijze;
- problemen kunnen hebben met articuleren; slordig of onduidelijk;
- in sommige gevallen hebben leerlingen ook moeite met het onthouden en toepassen van 'logische' regels en grammatica.

3.3.3. *Verbale vaardigheden*

- Dyslectische leerlingen hebben soms moeite met het vinden van de juiste woorden en maken verbaal soms een zwakke indruk.
- Ze hebben geen problemen om te begrijpen wat anderen bedoelen, maar wel om zelf het verhaal onder woorden te brengen.
- Ze hebben problemen met het formuleren en geven een voorkeur voor spreken in korte zinnen.

3.3.4. *Exacte vakken*

De hoeveelheid tekst is bij de huidige wiskunde vaak heel groot. Dyslectische leerlingen komen bij het maken van huiswerk tijd te kort, omdat ze traag lezen en informatie langzaam verwerken. Proefwerken worden soms slecht gemaakt omdat ze de vraag niet of onvoldoende nauwkeurig kunnen lezen of te weinig tijd hebben om het antwoord te schrijven.

3.3.5. *Zaakvakken*

Niet het begrijpend lezen, maar het technisch lezen veroorzaakt een vertraging van het tempo en problemen met de techniek van het lezen kunnen het begrip van de tekst bemoeilijken. Namen, plaatsen, jaartallen enz., losstaande gegevens zonder context, worden slecht in het permanente geheugen vastgelegd.

4. Wat doet de school?

4.1. Signalering

4.1.1. Signalering (klas 1)

In enkele gevallen kan de zorgcoördinator bij een leerling in de brugklas een dyslexiesignalering afnemen. Deze bestaat uit drie lees- en spellingstesten. De uitslag van deze testen en het advies om wel of niet extern een dyslexieonderzoek te starten wordt besproken met de ouders en leerling.

4.1.2. Signalering (Klas 2 of hoger)

Indien er bij een leerling in klas 2 of hoger door de ouders of school dyslexie wordt vermoed, kunnen ouders zelf besluiten om hun kind te laten testen bij een orthopedagogisch bureau waar ze dyslexieonderzoek doen.

4.2. Dyslexieverklaring

Als uit een dyslexieonderzoek blijkt dat de leerling inderdaad dyslexie heeft, dan ontvangt hij/zij van een orthopedagogisch onderzoeksbureau een officiële dyslexieverklaring met onderliggende rapportage.

Leerlingen met een officiële dyslexieverklaring ontvangen van de dyslexiecoach een dyslexiepas, mits de verklaring en de onderliggende rapportage bij de zorgcoördinator zijn ingeleverd.

4.3. Dyslexiepas

Op basis van de dyslexieverklaring en de adviezen uit het dyslexierapport van een orthopedagogische onderzoeksbureau en de wensen van de leerling, wordt er een keuze gemaakt van welke faciliteiten de leerling gebruik wil maken. Dit zal vermeld worden op de dyslexiepas.

De dyslexiepas is persoonlijk en kan door de leerling gebruikt worden om bij de docent aan te geven dat hij/zij het recht heeft gebruik te maken van de aangegeven faciliteiten. Dit kunnen zijn:

- Extra tijd voor so's en repetities.
- Voorlezen van vragen (indien mogelijk).
- Geen onvoorbereide leesbeurten.
- Indien mogelijk mondeling overhoren (op vmbo b/k altijd; op mavo/lyceum als herkansing)¹.
- Talen: herhalingsfouten eenmaal tellen.
- gebruik taal-spraakprogramma bijv. LEX, ClaroSpeak, Kurzweil ² tijdens de lessen.

¹ Vmbo b/k t/m klas 4; vmbo tl/mavo t/m klas 2; lyceum t/m klas 3.

² Op vmbo b/k wordt geen Kurzweil gebruikt.

De leerling is zelf verantwoordelijk voor het gebruik van de pas met de daarbij horende compensaties. Dit houdt in, dat de leerling bij iedere les zijn dyslexiepas op de hoek van zijn tafel legt, zodat de docent in een oogopslag ziet welke leerling recht heeft op compensatie.

4.4. Begeleiding

Op het Farelcollege werken wij met een team dat zich bezighoudt met de signalering en begeleiding van leerlingen met dyslexie. De zorgcoördinator screent in enkele gevallen leerlingen in de eerste klas en helpt leerlingen en ouders op weg als er (mogelijk) sprake is van dyslexie.

Op school wordt door de zorgcoördinator, dyslexiecoaches en docenten aandacht besteed aan de beperkingen van een leerling met dyslexie, maar zeker ook naar hun positieve punten gekeken. Leerlingen kunnen met vragen over dyslexie terugvallen op de mentor of de dyslexiecoaches.

Wij bieden op school geen specialistische behandeling van dyslexie. Hier zijn speciale instituten voor.

4.4.1. De zorgcoördinator

De zorgcoördinator:

- vult de dyslexiepas in voor leerlingen met een dyslexieverklaring;
- maakt aantekeningen in het LVS over de begeleiding en voortgang van de leerling;
- houdt een actuele namenlijst bij van leerlingen met een dyslexieverklaring per klas en niveau en verspreid deze lijst onder docenten, mentoren, teamleiders, afdelingsleiders en dyslexiecoaches en de examencommissie;
- archiveert de officiële dyslexieverklaringen van leerlingen.

4.4.2. De dyslexiecoach

Om de continuïteit van zorg te waarborgen, krijgen dyslectische leerlingen direct bij de aanvang van het voortgezet onderwijs een dyslexiecoach toegewezen. Deze dyslexiecoach is gedurende de hele schoolloopbaan de belangenbehartiger van de dyslectische leerling en leert hem zijn problemen zo veel mogelijk zelf op te lossen. De taken die een coach verricht, maken deel uit van het geheel aan voorzieningen die de school biedt.

De dyslexiecoach:

- verstrekt de dyslexiepas aan leerlingen met een dyslexieverklaring;
- ziet erop toe dat er indien nodig een begeleidingsplan komt en dat de leerling bij de opstelling daarvan betrokken wordt;
- coacht en steunt de leerling wanneer de docenten zich niet houden aan gemaakte afspraken;

- zoekt samen met de leerling naar oplossingen bij sociaal-emotionele of acceptatieproblemen;
- houdt spreekuur op afspraak voor leerlingen en ouders;
- organiseert lotgenotencontact, waarbij dyslectische leerlingen uit verschillende leerjaren hun verhaal en oplossingen voor problemen die zij zijn tegengekomen met elkaar kunnen delen;
- kijkt, afhankelijk van de adviezen in de dyslexieverklaring met de leerling of, en zo ja welke ICT-hulpmiddelen ingezet kunnen worden;
- maakt aantekeningen in het LVS over de begeleiding en voortgang van de leerling;
- helpt de leerlingen lid te worden van www.passendlezen.nl;
- bestelt luisterbestanden bij Dedicon voor de app LEX;
- zorgt ervoor dat de factuur op tijd bij de administratie komt;
- stelt leerlingen op de hoogte van visuele en audio hulpmiddelen die ingezet kunnen worden;
- coördineert de organisatie met betrekking tot de mogelijkheid om repetities, gp's en tse's met Kurzweil te maken;
- coördineert een paar workshops per jaar, die erop gericht zijn om dyslectische leerlingen beter om te leren gaan met de moeilijkheden waar ze tegenaan lopen, zoals bijv. 'leren formuleren' en 'leren leren'.

4.4.3. De mentor

De mentor:

- signaleert aan het begin van het schooljaar bij het doornemen van de leerlinggegevens dat er sprake is van dyslexie;
- houdt het psychische- en emotionele welzijn van de leerling in de gaten en neemt zo nodig contact op met de dyslexiecoach;
- is contactpersoon voor de leerling, de docenten en dyslexiecoach als het gaat om het uitvoeren van het dyslexieprotocol. Vragen en moeilijkheden komen bij de mentor terecht, de mentor neemt hierover weer contact op met de dyslexiecoach.

4.4.4. De docent

De docent:

- steunt de leerlingen voor zover dat binnen zijn mogelijkheden ligt in de vorm van stimuleren en motiveren en het geven van extra hulp;
- heeft richting de mentor een belangrijke signaalfunctie;
- voert de gemaakte afspraken binnen het Farelcollege uit.
- Voor het vmbo bied de docent toetsen die leerlingen met ClaroSpeak plus willen maken op de iPad aan. Docent zet de toets op de iPad en verwijderd deze ook weer.

4.4.4.1. *Het openleercentrum*

Het open leercentrum:

- beantwoordt vragen over het gebruik van ICT-hulpmiddelen;
- bewerkt repetities, gp's en tse's voor Kurzweil en zorgt dat deze klaar staan op de computer en retour komen bij de vakdocent.

4.5. *Inzet van (ICT-)hulpmiddelen op het Farelcollege*

In sommige gevallen kan er gebruik gemaakt worden van ondersteunende apparatuur en software.

Op het Farelcollege mag er zelfstandig gewerkt worden met;

- Readingpen
- LEX
- Laptop (beperkte gebruiksmogelijkheden!)
- Kurzweil en Sprint (beperkt gebruiksmogelijkheden!)
- ClaroSpeak Plus

4.5.1. *LEX, readingpen*

- Readingpen : de readingpen is een microcomputer in de vorm van een pen die Nederlandse en Engelse woorden kan scannen en uitspreken.
- LEX : LEX is een streaming app waarmee luisterbestanden van de anders lezen bibliotheken (Dedicon) geopend kunnen worden. Bij Dedicon kan iemand met een dyslexieverklaring schoolboeken, andere boeken en tijdschriften bestellen. De app LEX "leest" een boek voor aan de leerling. De leerling kan dan meelesen. Het leestempo is door de leerling aan te passen.

Voor de streaming app LEX mogen er kosteloos twee boeken besteld worden bij Dedicon (door de dyslexiecoach). De kosten voor dit (deze) luisterboek(en) worden betaald door het Farelcollege.

Het centraal schriftelijk examen kan als daisy-examen op de computer gemaakt worden of met Kurzweil.

De LEX-app is gratis te downloaden en beschikbaar voor smartphones en de iPad.

4.5.2. *ClaroSpeak*

- ClaroSpeak : ClaroSpeak is een app die tekst omzet in spraak. Het programma wordt geleverd met verschillende stemmen van hoogwaardige kwaliteit.

De uitgesproken tekst wordt gelijktijdig gemarkeerd. Daarnaast zijn er verschillende kleuren en lettertypen beschikbaar om de leesbaarheid optimaal af te stellen. De functie woordvoorspelling helpt de leerling bij het schrijven. ClaroSpeak is een handige app voor het proeflezen van tekst door deze te laten voorlezen. Andere toepassingsmogelijkheden zijn het helpen met lezen, het ontwikkelen van lees- en schrijfvaardigheden en het genereren van audiobestanden van tekst.

De ClaroSpeak app staat bij leerlingen met dyslexie standaard op de iPad. Leerlingen krijgen van de dyslexiecoach uitleg over de gebruiksmogelijkheden. Leerlingen in de Mavo en het Lyceum afdeling hebben geen recht op het maken van toetsen met ClaroSpeak. Leerlingen op het VMBO krijgen de mogelijkheid de toetsen te maken met de voorleesfunctie die de app ClaroSpeak biedt. De leerlingen geven aan de start van het schooljaar aan dat zij hier gebruik van willen maken.

4.5.3. Laptop

Leerlingen op het lyceum mogen na overleg en goedkeuring door de zorgcoördinator zelfstandig werken met een eigen laptop. Met de dyslexiecoach worden er afspraken gemaakt over het gebruik. De betreffende vakdocenten worden ingelicht door de dyslexiecoach. De laptop mag niet gebruikt worden bij het maken van toetsen. De toetsen mogen wel in het openleercentrum op de computer gemaakt worden.

Op het vmbo basis/kader worden de toetsen niet in de mediatheek op de computer gemaakt. Op het vmbo wordt er met iPads met ClaroSpeak gewerkt.

4.5.4. Kurzweil

Kurzweil : is een geavanceerd dyslexiesoftwareprogramma voor technisch en begrijpend lezen, spellen en strategisch schrijven. Leerlingen kunnen met een laptop zelfstandig werken in de les en thuis. Kurzweil leest alle digitale teksten voor, welk bestandstype ook wordt gebruikt. Pdf, Word, internet en overige bestanden vormen geen enkel probleem. Het Scan- en Leerstation zet geautomatiseerd tekst van papier om in een digitale tekst, zonder dat de lay-out en afbeeldingen van het origineel verloren gaan. De unieke meerkleurige cursor markeert een woord, zin of alinea: de ideale houvast voor actief meelesen. Ook de voorleessnelheid kan zelf worden bepaald. Hierdoor kan de leerling in eigen tempo lezen en oefenen.

Achtergrondkleur, lettergrootte en -kleur zijn onbeperkt aanpasbaar. Met een speciale taakbalk kan in de Office-omgeving worden gewerkt: Word-teksten en e-mails kunnen direct worden voorgelezen en bewerkt. Ook is er een sprekende rekenmachine.

Op het Farelcollege mogen leerlingen zelfstandig met het programma Kurzweil werken als dit geadviseerd wordt in de officiële dyslexieverklaring. Dit geavanceerde tekstverwerkingsprogramma heeft veel voordelen voor leerlingen met dyslexie en kent veel gebruiksmogelijkheden. Leerlingen mogen na goedkeuring van de zorgcoördinator zelfstandig werken met dit programma op een eigen laptop en zelf aangeschafte licentie. In overleg kunnen leerlingen uit het lyceum en de mavo repetities en GP's maken met Kurzweil. Het CSE-examen kan gemaakt worden met een speciale luisterversie. Dit moet de leerling aan het begin van het schooljaar aangeven bij de examencoördinator.

4.5.5. *Faciliteiten*

Op het Farelcollege hebben we met elkaar de volgende afspraken gemaakt waar leerlingen met dyslexie gebruik van mogen maken.

- De leerling krijgt 20% extra tijd of de leerling beantwoordt een paar vragen minder als extra tijd logistiek niet haalbaar is. Per onderdeel kan een vraag minder worden gemaakt. De docent beslist welke vragen dit zijn.
- De leerling krijgt zijn toetsen in Arial 12 aangeleverd.
- Aantekeningen van het bord overnemen is moeilijk voor veel dyslectici. De leerling mag aantekeningen van medeleerlingen kopiëren of een foto maken van het bord of de aantekeningen. De leerling is zelf verantwoordelijk voor het maken van deze kopieën of foto's.
- De leerling krijgt géén handgeschreven kopieën bij toetsen.
- De leerling krijgt op één dag maximaal twee repetities (uitgezonderd in repetitie- of schoolexamen-weeken). Het streven is geen twee talenrepetities op één dag te plannen.
- Bij luistertoetsen is er tussentijdse verlenging van de tijd tussen de vragen.
- De leerling krijgt, indien gewenst (zie dyslexiepas) en mogelijk een herkansing in de vorm van een mondelinge overhoring om het cijfer gunstig te beïnvloeden. Op het vmbo b/k mag er meteen een verzoek voor een mondelinge overhoring gedaan worden en hoeft het niet pas als herkansing.
- De meeste dyslectische leerlingen hebben moeite met spelling. Voor spellingsfouten wordt per sectie een bindende en eenduidige afspraak gemaakt.
- De leerling mag indien nodig gebruikmaken van een laptop.
- De docent veegt het bord niet te snel schoon.

- Hardop lezen in de klas of een bordbeurt is voor deze leerlingen vaak erg moeilijk, de docent probeert een andere toets methode te vinden.
- Er wordt naar gestreefd dat dyslectische leerlingen een audioversie van opgegeven literatuur kunnen krijgen en dat zij langer de tijd krijgen voor het lezen/luisteren van het opgegeven boek.
- De docent schrijft het huiswerk ruim voor het eind van de les op het bord en in som.
- Vrijstelling voor de tweede vreemde moderne taal indien de wettelijke kaders dat toestaan. Hiervoor komt de dyslexiecoach met een voorstel bij de zorgcoördinator. Deze checkt de verklaring en gaat in overleg met decaan en ouders over het vakkenpakket. Daarna stelt de zorgcoördinator het voor aan de examencommissie. De examencommissie meldt het bij inspectie.

4.5.6. Afspraken tijdens schoolexamen en centraal examen

- Extra tijd bij examens (30 minuten centraal examen en 20% bij schoolexamen).
- De examensecretaris nodigt de kandidaten uit om de faciliteiten vast te stellen voor de centrale examens. Voor de schoolexamens gebeurt dit door de teamleider.
- Leerlingen kunnen bij de centrale examens gebruikmaken van een spraaksynthese examen (bijvoorbeeld via Kurzweil) of via Daisy software. Bij de schoolexamens is alleen spraaksynthese via Kurzweil mogelijk.
- Leerlingen mogen bij het examen gebruikmaken van een leesliniaal.
- Leerlingen mogen op het examen gebruikmaken van een laptop met spellingcorrector indien de wettelijke kaders dit toestaan.

5. Leerlingen en ouders

Tijdens de schoolloopbaan van een leerling bieden we de leerlingbegeleiding zoals in dit document beschreven. Ouders en leerlingen spelen hier ook een belangrijke rol in.

5.1. Wat kan de leerling zelf doen?

Het is voor de leerlingen soms moeilijk om te accepteren dat ze dyslectisch zijn en voor sommige dingen altijd meer moeite moeten doen dan iemand anders. Dit vergt veel van het doorzettingsvermogen van de leerlingen.

De school kan dit niet oplossen. Er moeten nu eenmaal eisen worden gesteld, waar ook de dyslectische leerling aan moet voldoen. Soms lopen verschillende zaken wel eens door elkaar en vraagt men zich af waar het knelpunt zit : gebrek aan inzet, een gebrekkige planning, een motivatieprobleem, een lees en/of spellingsprobleem.

De school kan dit niet oplossen. Er moeten nu eenmaal eisen worden gesteld, gzaken wel eens door elkaar en vraagt men zich af waar het knelpunt zit : gebrek aan inzet, een gebrekkige planning, een motivatieprobleem, een lees- en/of spellingsprobleem.

Het is belangrijk dat de leerling zelf actief is. Soms moet de leerling zelf nog eens naar de docent om uit te leggen wat er aan de hand is. De leerling kan in overleg met de dyslexiecoach en de docenten aangeven welke hulp het beste werkt.

5.2. *Wat kunnen de ouders doen?*

Ouders spelen een belangrijke rol bij de schoolcarrière van hun kind. Het is belangrijk dat ouders zelf alert blijven. Bezoek ouderavonden of neem tussendoor contact op met de docent, mentor of dyslexiecoach als u vragen hebt of problemen signaleert omtrent dyslexie.

Ouders kunnen hun kinderen helpen bij het plannen van het huiswerk, teksten voorlezen en overhoren. Tevens bestaat er voor ouders de mogelijkheid om met hun zoon of dochter een gesprek aan te vragen met de dyslexiecoach of in geval van signalering met de zorgcoördinator.